

FRÁSÖGN

af 128. þingi Alþjóðáþingmannasambandsins (IPU) og tengdum fundum í Quito 22.-27. mars 2013.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar IPU sótti fundinn Þuríður Backman, formaður, Ólöf Nordal og Sigmundur Ernir Rúnarsson auk Örnur Gerðar Bang, ritara Íslandsdeildar. Helstu mál á dagskrá voru hlutverk þjóðþinga við vernd almennings, sanngjörn viðskipti og nýbreytni við fjármögnun fyrir sjálfbæra þróun og hlutverk fjölmiðla, þ.m.t. samskiptavefja á internetinu, við að stuðla að þátttöku borgaranna og lýðræði. Jafnframt fór fram sérstök umræða um nýjar nálganir og leiðir til að stuðla að sjálfbærri þróun ríkja heims. Auk þess fór fram utandagskrárumræða um ástandið í Sýrlandi með áherslu á stöðu flóttamanna. Um 1.200 þátttakendur sóttu þingið, þar af um 620 þingmenn frá 118 ríkjum og 33 þingforsetar.

Tólflús-hópurinn, sem er samstarfsvettvangur vestrænna lýðræðisríkja, hittist að venju flesta morgna meðan á þinginu stóð. Á þeim fundum var farið yfir helstu mál þingsins og afstaða sendinefnda samræmd eins og hægt er, auk þess sem valdir voru fulltrúar hópsins í embætti og störf á vegum IPU. Formaður hópsins, Robert del Picchia frá Frakklandi, stýrði fundunum. Fulltrúar Tólflús-hópsins í framkvæmdastjórn IPU kynntu helstu niðurstöður funda stjórnarinnar sem haldnir voru 19. og 20. mars í Quito og funda stjórnarnefndar Tólflús-hópsins sem haldinn var í París 25. febrúar sl. Rætt var um ráðningu nýs framkvæmdastjóra IPU og breytingar á samþykktu verklagi. Kom fram sú tillaga á fundi framkvæmdastjórnar IPU að tekið væri tillit til þjóðernis nýs framkvæmdastjóra og staðan látin rótera eftir heimsálfum. Fór fram umræða um málið og voru fulltrúar Tólflús-hópsins ekki samþykkir henni. Á haustþingi IPU 2014 losnar staða fyrir tvo fulltrúa tólflús-hópsins í framkvæmdastjórn en síðastliðin fjögur ár hefur Krister Örnfjäder frá Svíþjóð verið fulltrúi Norðurlandanna í stjórninni. Norski þingmaðurinn Truls Wickholm gaf kost á sér sem nýr fulltrúi norrænu landanna í framkvæmdastjórninni og dreifði kynningarbréfi til fundargesta. Kosid verður um nýja fulltrúa Tólflús-hópsins í framkvæmdastjórn í tengslum við haustþingið í Genf 7. október nk.

Við setningu 128. þingsins flutti forseti IPU, Abdelwahad Radi, ávarp þar sem hann bauð þátttakendur velkomna og kynnti dagskrá þingsins. Hann lagði í máli sínu áherslu á mikilvægi yfirskriftar þingsins þar sem horft sé til nýrra gilda og viðmiða varðandi þróun ríkja heims. Þingforseti Ekvador, Fernando Cordero Cueva, ávarpaði þingið og benti á að þingmenn væru vitni að veikleikum og afleiðingum núverandi stjórn mála- og efnahagskerfis sem ýti undir fátækt, auki ójöfnuð og stuðli að umhverfisslysum og óöryggi. Yfirskrift þingsins væri því brýnt innlegg í nauðsynlega umræðu sem snúist ekki eingöngu um nýjar leiðir varðandi þróunarmál heldur einnig um hlutverk þjóðþinga í þeirri þróun. Fyrir hönd aðalritara Sameinuðu þjóðanna (SÞ), Ban Ki-moon, flutti sérstakur ráðgjafi aðalritara SÞ um nýbreytni í efnahags- og þróunarmálum, Philippe Douste-Blazy, ávarp. Hann hrósaði IPU fyrir langvarandi viðleitni til að efla alþjóðleg markmið í þróunarmálum, þ.m.t. þúsaldarmarkmið Sameinuðu þjóðanna og fagnaði þema þingsins sem beinir sjónum sínum m.a. að mikilvægi sjálfbærrar þróunar. Setningarathöfninni lauk með ræðu forseta Ekvador, Rafael Correa, sem hvatti til aukinnar þátttöku almennings í borgaralegu lýðræði. Þá greindi hann frá því að Ekvador væri griðland fyrir líffræðilegan fjölbreytileika og gæti ein þjóða státað sig af því að réttindi náttúrunnar væru bundin í stjórnarskrá landsins.

Sex tillögur að neyðarályktun voru lagðar fram við upphaf þingsins og fjölluðu þrjár þeirra um ástandið í Sýrlandi. Voru tvær þeirra dregnar til baka þar sem orðalag þeirrar þriðju var aðlagð þeim fyrrnefndu. Aðeins er hægt að taka fyrir eitt mál utan dagskrár á hverju þingi samkvæmt reglum IPU. Tillaga Jórdaníu um ástandið í Sýrlandi og stöðu flóttamanna var samþykkt af meiri hluta þingsins. Yfirskrift tillögunnar var: Hlutverk þjóðþinga við að takast á

við öryggis- og mannúðarmál vegna ástandsins í Sýrlandi og þrýsta á ríkisstjórnir til að axla mannúðlega og alþjóðlega ábyrgð gagnvart sýrlenskum flóttamönnum auk þess að styðja við nágrannalönd sem veita þeim móttöku. Í umræðum um neyðarályktunina fordæmdu þingmenn brot gegn óbreyttum borgurum, sérstaklega konum og börnum. Í ályktuninni eru aðildarríki IPU hvött til að styðja við flóttamenn frá Sýrlandi og nágrannarríkin sem taka á móti hundruðum þúsunda flóttamanna frá landinu. Ályktun þingsins endurspeglar málefni umræðunnar og var hún samþykkt.

Almenn umræða fór fram um stjórnmalalegt, efnahagslegt og félagslegt ástand í heiminum með áherslu á ný viðhorf og leiðir til að stuðla að sjálfbærri þróun ríkja heims. Um 90 sendinefndir tóku þátt í umræðunni. Þuríður Backman tók þátt í henni fyrir hönd Íslandsdeildar. Hún fjallaði um mikilvægi þess að ný hugmyndafræði og gildi yrðu tekin upp við mat og samanburð á stöðu ríkja sérstaklega m.t.t. efnahagsþróunar, þ.m.t. nýtingar. Það eru mun fleiri þættir en hagvöxtur sem hafa áhrif á velferð þjóða. Nauðsynlegt sé að hverfa frá þeim mælikvörðum sem mæla eingöngu hagvöxt og horfa í auknum mæli til heilsufars, líðanar fólks og umhverfisáhrifa. Þá sagði hún að í ljósi loftslagsbreytinga og auðlindamála væru nauðsynlegt að huga að visfræðilegri stjórnun og jafnrétti kynjanna. Við lok umræðunnar gaf þingið út pólitíska yfirlýsingu (Quito-yfirlýsingin) sem beint var til Sameinuðu þjóðanna og lagði áherslu á mikilvægi sjálfbærrar þróunar og víðsýni.

Fastanefndirnar þrjár tóku fyrir fram ákveðin mál til umfjöllunar. Ályktanir nefndanna voru síðan afgreiddar á þingfundi. Í 1. nefnd, um frið og alþjóðleg öryggismál, var umræðuefnið hlutverk þjóðþinga við vernd almennings. Skýrsluhöfundar skýrðu fundargestum frá vinnu nefndarinnar og drög að ályktun. Umræður um ályktunartexta nefndarinnar voru líflegar og endurspegluðu ólíkar skoðanir nefndarmanna og náðist m.a. ekki samstaða um íhlutun NATO í átökunum í Líbíu árið 2011. Þuríður Backman tók þátt í störfum nefndarinnar. Tekin var ákvörðun um að umræðuefni næsta árs verði hlutverk þjóðþinga við að stuðla að heimi án kjarnorkuvopna. Í 2. nefnd, um sjálfbæra þróun, efnahags- og viðskiptamál, var fjallað um sanngjörn viðskipti og nýbreytni við fjármögnun fyrir sjálfbæra þróun. Ólöf Nordal tók þátt í störfum nefndarinnar. Umræðuefni nefndarinnar fyrir árið 2014 verður þýðing lýðfræðilegrar þróunar og náttúrulegar takmarkanir fyrir þróun ríkja. Í 3. nefnd, um lýðræði og mannréttindi, var fjallað um hlutverk fjölmiðla, þ.m.t. samskiptavefja á internetinu, við að stuðla að þátttöku borgaranna og lýðræði og tók Sigmundur Ernir Rúnarsson þátt í störfum nefndarinnar. Í ályktun hennar var lögð áhersla á frelsi fjölmiðla og þá þróun að þingmönnum sé gert kleift að nýta sér samfélagsmiðla á málefnalegan og frjálsan hátt. Umræðuefni nefndarinnar fyrir árið 2014 verður hlutverk þjóðþinga við vernd réttinda barna.

Á lokadegi þingsins sendi forseti IPU frá sér yfirlýsingu um kynferðislegt ofbeldi gagnvart konum. Þar lýsti hann yfir miklum áhyggjum af útbreiddu kynferðislegu ofbeldi gegn konum og lagði áherslu á nauðsyn þess að brugðist verði við með samræmdum aðgerðum til að stöðva þessa plágu. Þá fundaði nefnd um málefni Sameinuðu þjóðanna í tengslum við þingið og fjallaði m.a. um samstarfið milli Sameinuðu þjóðanna, þjóðþinga og IPU auk sérstakrar umræðu um þúsaldarmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

Ráð IPU kom tvisvar saman á þinginu og afgreiddi fjölda mála. Aðildarríki IPU eru nú 162. Rætt var um fjárhagsáætlun fyrir árið 2014 og yfirlit yfir skipulagða fundi og framkvæmdir fyrir seinnihluta árs 2013 og 2014. Þá var tekin ákvörðun um að bæði vor- og haustþing IPU skuli vara í fjóra daga frá árinu 2014 (samkvæmt núverandi skipulagi stendur haustþingið yfir í þrjá daga og vorþingið í fimm daga). Jafnframt var nefnd um málefni Sameinuðu þjóðanna veitt sama staða og fastanefndirnar þrjár hafa inna IPU. Þá var tekin ákvörðun um framkvæmd ráðningar nýs framkvæmdastjóra IPU en hann verður valinn á vorþingi 2014.

Nefnd um mannréttindi þingmanna kynnti skýrslur um brot gegn mannréttindum þingmanna og samþykkti ráð IPU fjölmargar ályktanir á grundvelli þeirra. Þess má geta að 202 þingfulltrúar á 128. þingi IPU voru konur (33%), sem er betri árangur en náðist á síðasta þingi (28%). Haustþingið 2013 verður haldið í Genf 7.–9. október og vorþingið 2014 í Baku í Aserbaíjan. Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasíðu og á vefsvæðinu: <http://www.ipu.org/>.

